

Advokacie v době postfaktické (a předsněmovní)

„A kdyby pravda bylo vše a láska jenom snění – já bych se k spánku položil a nechtěl probuzení.“ Tyto verše napsal Vítězslav Hálek v básnické sbírce Večerní písně z roku 1859. Mluvil k zamilovaným své generace a ani zdaleka netušil, jak vizionářsky popsal společnost na počátku jednadvacátého století, kdy pravda – stejně jako v jeho básni – přestala být zajímavá. Přestala být něčím, po čem praheme, co namáhavě odhalujeme a kvůli čemu si vážíme těch, kteří nechtějí jen spát a hledat lásku, ale pravdu.

Pravda nás prostě přestala bavit. Není důležité, co kdo řekl či jaký odborný článek napsal, ale co sdílel na Twitteru, Facebooku, Instagramu či jinde. Není dokonce důležitý ani obsah sdíleného, ale jen šokující titulek. Fakta jsou nahrazována emocemi. Doba postfaktická, jak se tomuto stavu naší společnosti v posledních několika letech říká, dorazila i do Česka. O tom, že to není nějaký intelektuální výmysl, svědčí i to, že slovo „postfaktický“ zvolila Společnost pro německý jazyk slovem roku 2016. Já bych ho v Česku zvolil slovem roku 2020.

Není pochyb o tom, že zásluhu na tom má rozmach internetu a sociálních sítí. Zatímco dříve byly tištěny, později vysílány či jinak šířeny myšlenky, nad nimiž stálo za to se zamyslet (pochopitelně s výjimkami potvrzujícími pravidlo), dnes si může každý vytisknout, vysílat či šířit, co chce. I sebevětší blbost najde svého příznivce, který si myslí tu samou blbost. Dosud se za ni styděl a nikomu ji necpal, ale s nabytým vědomím, že si tu blbost nemyslí sám, ji šíří dál s nadšením o to větším. Zatímco dříve se taková blbost dostala jen k vedlejšímu hospodskému stolu, dnes se během sekundy rozšíří do celého světa. Blbosti šířené exprezidentem Trumpem nám budiž příkladem, a to bychom ani nemuseli chodit až za oceán.

Role internetu a sociálních sítí expandovala v době koronavirové. Osobní kontakty byly omezeny, volného času u počítače přibývalo. Sociální sítě a jejich influenceri, followeři a lajkováči zažívají vrcholné okamžiky. Motto o pravdě, která musí zvítězit nad lží, je nahrazeno mottem o drzém čele, které je lepší než poplužní dvůr. V čele žebříčků popularity nestojí ti, kteří mají pravdu, ale usvědčení lháři a udavači. Doba postfaktická dosahuje v době pandemické svého triumfu a nezdá se, že by se chystala změna k lepšímu.

„Vymknuta ze svých kloubů doba šílí“, postěžoval si Shakespearův Hamlet, aniž tušil, jak často budou jeho slova v následujících staletích citována. Právě v takové době se budou letos konat dvojí volby. Ty celostátní do Poslanecké sněmovny, od nichž si většina národa slibuje odstranění Andreje Babiše a jeho „vlády hanby“, jak ji výstižně pojmenoval jeden z politiků ČSSD, ale i ty advokátní. V září 2021 totiž skončí čtyřleté funkční období představenstvu a dalším funkcionářům České advokátní komory. Ba co víc, dosavadní předseda Vladimír Jirousek se rozhodl na svoji funkci znovu neaspirovat, takže se hledá i jeho nástupce. To nebude jednoduché.

Doba postfaktická, pandemická a z kloubů vymknutá je smrtelným koktejlem pro jakékoliv volby. Na parlamentní úrovni jsme ho již začali usrkávat, protože je prezident vyhlásil o půl roku dříve než obvykle. Pravděpodobně chtěl zabránit Ústavnímu soudu ve zrušení části volebního zákona. Ústavní soud mu na to neskočil a část volebního zákona přesto zrušil. Prezident se za to pomstil jeho

předsedovi a nedal mu slíbenou medaili. Volební klání tak začalo, avšak nikdo neví, podle jakých pravidel budou politické strany sestavovat volební koalice a podle jaké metody budou sčítány hlasy voličů. Jak moc jsou volby v době pandemie životu nebezpečné, jsme zažili při loňských volbách do krajských zastupitelstev. Nebýt jich, byla by krizová opatření vlády vyhlášena o poznání dříve a márnice by se zaplnily o poznání méně.

Jako by toho nebylo dost, čekají letos volby i advokáty. I nám předvolební kampaň již začala, i nám o poznání dříve než obvykle. Pochopitelně i advokátní volby budou ovlivněny dobou vymknutou ze svých kloubů. Prvotním problémem je, kdy se vůbec bude konat volební sněm? Představenstvo sice již optimisticky rozhodlo o dvou termínech, 22. října, popř. 17. prosince 2021, není však vyloučeno, že vzhledem k pandemické situaci, kterou se nám prozatím nedaří zvládnout, nebude možné sněm uskutečnit v žádném z obou termínů. Běžně se jej totiž účastní kolem dvou tisíc advokátů a lze pochybovat o tom, že by vláda umožnila setkání takového množství osob na jednom místě, jakkoliv pevně věřím v brzké zlepšení. V takovém případě by dosavadní funkcionáři museli setrvat ve svých funkcích do doby, než epidemická situace dovolí uspořádat řádný volební sněm. Mnohými navrhovaná varianta uspořádat volby prostřednictvím elektronického hlasování má jeden háček: musel by ho schválit sněm, který zatím nelze konat, nebo by se musel změnit zákon.

Bez ohledu na to i v advokacii již začal souboj těch, kteří se chtějí ucházet o místa na advokátním Olympu. Již v loňském roce se začaly objevovat tweety a posty některých advokátů upozorňující na blížící se překvapení, z něhož se záhy vyklubalo ohlášení jejich kandidatury. To bylo doprovázeno zdánlivě nezávislými články v různých médiích zaměřujícími se na „temná“ místa v životě komory. Zmínil-li jsem dobu postfaktickou, pak se nejintenzivněji projevila v reakcích na vcelku nevinný článek advokátky, matky dvou dětí, popisující své zkušenosti z advokátní praxe. Začínal slovy „nejsem žádná feministka“ a bylo vymalováno. V šílené době „třetích pohlaví“ a „menstruujících lidí“ bylo jasné, že neujde pozornosti a jeho autorka bude náležitě potrestána za vyjádření svého názoru. Evergreenová předvolební témata o špatném hospodaření komory, vysokých odvodech advokátů a zbytečnosti povinného členství, jakož i advokátní komory samotné, se sice už také objevila, ale s razancí poněkud menší. To teprve přijde.

Volby advokátní mají oproti volbám do Poslanecké sněmovny jednu výhodu. Advokáti, na rozdíl od většinového voliče, jsou díky své profesi zvyklí pohybovat se v záplavě emocí a hledat mezi nimi zrnka pravdy. Jsou zvyklí číst právní předpisy, hledat v nich jejich účel a smysl a tak přistupují i k článkům a tweetům, které chtějí spíše šokovat či ublížit než pravdivě informovat. Umí ocenit zásluhy těch, kteří již předvedli, jak to s advokacií myslí. Buď jejich opětovným zvolením, pokud zaujali zajímavými odbornými myšlenkami či projekty, důslednou obranou samosprávy a nezávislosti advokacie, důvěrnosti vztahu advokáta s klientem či svým časovým nasazením ve prospěch celku. Nebo nezvolením, pokud se čtyři roky jen vezli. To je totiž pro budoucnost advokacie důležitější než počty followerů a lajků.

Žádná předvolební doba není jednoduchá. Nezbyvá nám, než ji ve zdraví přežít a věřit, že vše dobře dopadne. Nikdy se totiž nedostanete do cíle, pokud se zastavíte a házíte kameny na každého psa, který štěká. Alespoň tak to prý řekl W. S. Churchill a ten na tom byl přeci jen o poznání hůř než my.

JUDr. Petr Toman, LL.M.,

advokát, TOMAN & PARTNEŘI advokátní kancelář, s.r.o.

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 1/2021

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)